

DOI 10.34132/pard2024.23.01

Ivan Lopushynskyi
Ruslan Plyusch
Oksana Pronina

**STATE ENVIRONMENTAL POLICY OF UKRAINE
IN THE CONTEXT OF BALANCED (SUSTAINABLE)
DEVELOPMENT**

The article examines the problems of formation and implementation of the state environmental policy of Ukraine in the context of balanced (sustainable) development; an analysis of legal acts aimed at the development and implementation of the state environmental policy in Ukraine was carried out, in particular the Law of Ukraine dated February 28, 2019 No. 2697-VIII «On the Basic Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period Until 2030», Decree of the President of Ukraine dated March 23, 2021 No. 111/2021 «On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 23, 2021 «On challenges and threats to the national security of Ukraine in the environmental sphere and priority measures to neutralize them» and the National Environmental Protection Action Plan for the period up to 2025, approved by the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 21, 2021 No. 443-p; the performance of the specified state documents by state authorities and local self-government bodies during 2021-2022 was analyzed; conclusions were made about the need to strengthen the work of all authorities, both state and local, despite the long military operations on the territory of the country, regarding the implementation of the state environmental policy, which will contribute to the proper implementation of the Decree of the President of Ukraine dated September 30, 2019 No. 722/2019 «On Goals sustainable development of Ukraine for the period until 2030» both at the state, regional and local levels.

Key words: *European integration, ecology, environmentally conscious society, environmental protection, state environmental policy,*

mechanisms of state environmental policy, ecosystem approach, balanced (sustainable) development, environmental protection measures.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття термінових заходів. Упродовж тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливлювало досягнення збалансованого (сталого) розвитку [11]. Упровадження екосистемного підходу в галузеву політику та вдосконалення системи інтегрованого екологічного управління, інтеграція екологічної політики до інших політик, обов'язкове врахування екологічного складника під час розроблення та затвердження документів державного планування та в процесі ухвалення рішень про провадження господарської діяльності, що може мати значний вплив на довкілля, зокрема екологічна модернізація промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку), у поєднанні з поліпшенням екологічних характеристик продукції, є шляхом до сучасної системної екологічної політики, що реалізується у країнах – членах Європейського Союзу [11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом до висвітлення проблеми державної екологічної політики зверталися: Ю. Башинська (розглядає екологічну політику в країнах світу в умовах розвитку екологічно свідомого суспільства) [1], Т. Галушкіна, Ф. Жемба, К. Серницька (досліджують екологічну політику України в контексті глобальних кліматичних викликів) [2], О. Довгаль, І. Панова (вивчають механізми екологічної політики в процесі екологізації економічного розвитку) [3], Т. Іванова (розглядає екологічну політику як складник державної регіональної політики) [5], І. Костецька (досліджує екологічну політику в контексті сільського розвитку) [6], К. Машненко (розглядає екологічну політику держави в контексті переходу від інформаційного до постінформаційного суспільства) [7], А. Надежденко (описує

організаційний та економічний аспекти екологічної політики України) [8], Л. Сергієнко, О. Дзюбенко, С. Ожго (розглядають державну екологічну політику України в її поєднанні з правовим механізмом її формування та реалізації) [14], Л. Шевчук (досліджує підходи Європейського Союзу та законодавство України щодо екологічної політики держави у сфері публічних закупівель) [15], Ю. Шпак (описує загальні принципи та основні рамки Європейського Союзу щодо екологічної політики) [16], Д. Якушев (розглядає стратегічне управління сталим розвитком території в контексті реалізації екологічної політики) [17] та ін. Водночас у цих та інших наукових розвідках недостатньою мірою розглядається державна екологічна політика в контексті збалансованого (сталого) розвитку, механізми її формування та реалізації.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є висвітлення сучасної державної екологічної політики України, зважаючи на забезпечення збалансованого (сталого) розвитку нашої держави в контексті євроінтеграції, формування та реалізацію механізмів державної екологічної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна екологічна політика – це діяльність державних органів, спрямована на забезпечення конституційного права кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди.

Першопричинами екологічних проблем України є: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля в законодавчих та нормативно-правових актах, зокрема у рішеннях Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади; переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля, що значно посилюється через неврегульованість законодавства при переході до ринкових умов господарювання; фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки; неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих

органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища; низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля та переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти та просвіти; незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян; незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та забезпечення невідворотності відповідальності за його порушення; недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом [11].

На стратегічному рівні пріоритети державної екологічної політики визначено Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [11].

Розглянувши комплекс питань, пов'язаних із викликами та загрозами національній безпеці України в екологічній сфері, беручи до уваги високий рівень ризиків для природних екосистем та здоров'я населення, зумовлений значним забрудненням довкілля через техногенне навантаження, нераціональне використання природно-ресурсного потенціалу, значні обсяги нагромаджених в Україні відходів, загострення екологічних та техногенних проблем у районах, прилеглих до зони конфлікту, недостатній рівень адаптаційних можливостей галузей економіки, систем життєзабезпечення до негативних процесів зміни клімату, неналежний стан системи державного моніторингу навколишнього природного середовища, єдиної державної системи захисту, Рада національної безпеки і оборони України з метою забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження та посилення її бар'єрної функції вирішила, зокрема, невідкладно розробити та затвердити Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки [12; 10].

На виконання Указу Президента України [12] розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року № 443-р було

затверджено Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року [10].

Національний план [10] накреслив п'ять цілей (рис. 1):

Рис. 1. Стратегічні цілі державної екологічної політики.

Джерело: [9]

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва (упровадження освіти в інтересах збалансованого (сталого) розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості; оцінка ставлення та підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, що слід здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання; забезпечення практичної реалізації результатів сучасних та фундаментальних екологічних досліджень та неперервної взаємодії між науковцями та державними органами; урахування рекомендацій

наукових установ екологічного спрямування під час ухвалення управлінських рішень та підготовки проєктів нормативно-правових актів; розвиток партнерства між секторами суспільства з метою залучення до планування та реалізації природоохоронної політики всіх зацікавлених сторін та забезпечення участі громадськості в ухваленні управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування; забезпечення дотримання екологічних прав та обов'язків громадян, доступу громадськості до правосуддя з питань охорони навколишнього природного середовища та природокористування) [10].

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України (підготовка та впровадження Основних засад (стратегії) державної екологічної політики у збалансоване лісоуправління; упровадження інструментів сталого споживання і виробництва; удосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища; створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом; зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом удосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення і невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів; збереження та відновлення чисельності видів природної флори та фауни, у тому числі видів тварин, що мігрують, середовищ їх існування, рідкісних і таких, які перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу та типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні; протидія незаконному обігу та торгівлі об'єктами дикої фауни і флори, у тому числі введення заборони використання диких тварин у цирках, а також у будь-якій іншій комерційній діяльності публічного характеру, крім стаціонарних зоопарків; збільшення та розширення територій природно-заповідного фонду (зокрема, заповідних зон у національних природних парках та регіональних ландшафтних парках), створення на суходолі і акваторії Чорного та Азовського морів і забезпечення збереження і функціонування

репрезентативної та ефективно керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду, у тому числі транскордонних та європейського і міжнародного значення; зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища в межах міст, зокрема недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво; забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом; забезпечення сталого використання та охорони земель, поліпшення стану уражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель; перетворення сфери надрокористування в максимально прозору та інвестиційно привабливу галузь, що відповідає кращим міжнародним стандартам; стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування; запровадження в Україні системи зелених закупівель; наукові дослідження зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення; стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами; упровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері; стимулювання оновлення зношених основних фондів промислової і транспортної інфраструктури та об'єктів житлово-комунального господарства шляхом прямих державних дотацій, здешевлення кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами [10].

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики до процесу ухвалення рішень щодо соціально-економічного розвитку України (розвиток галузевих стратегій щодо: поліпшення якості повітря; поліпшення якості води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище. Повне поступове припинення скидання у водні об'єкти неочищених та недостатньо очищених стічних вод і забезпечення відповідності ступеня очищення стічних вод установленим нормативам та стандартам, а також

запобігання забруднення підземних вод; збереження озонового шару; запобігання змін клімату та адаптація до них; управління відходами та ресурсами, повернення до господарського обігу ресурсоцінних матеріалів; поступове обмеження використання окремих виробів з пластику в харчовій промисловості; зменшення промислового забруднення та ризиків промислових аварій; збереження біорізноманіття та ландшафтів; контроль та запобігання біологічного забруднення; поводження з небезпечними хімічними речовинами; забезпечення обов'язковості інтеграції екологічного складника до політик та/або програм загальнодержавного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку, створення податкового, кредитного та інвестиційного клімату для залучення коштів міжнародних донорів та приватного капіталу в природоохоронну діяльність; усунення прямої залежності економічного зростання від збільшення використання природних ресурсів і енергії та підвищення рівня забруднення навколишнього природного середовища; стимулювання впровадження суб'єктами господарювання більш екологічно чистого, ресурсоефективного виробництва та екологічних інновацій, зокрема екологічної модернізації промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку); упровадження в Україні сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки; уключення питань щодо цінності біорізноманіття до національних, місцевих стратегічних, програмних документів та планів розвитку економіки та її галузей; упровадження систем екологічного управління, розвитку добровільної екологічної сертифікації, маркування продукції, екологічного аудиту [10].

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення (зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод; регулювання промислового вилову водних живих ресурсів у межах територіальних вод виключної (морської) економічної зони, континентального шельфу і внутрішніх водоймах України; зменшення антропогенного впливу на екосистеми Чорного та Азовського морів; поліпшення якості ґрунтів та впровадження

ефективної системи підвищення їх родючості; запровадження управління екологічним ризиком на основі його моделювання в режимі реального часу із залученням новітніх інформаційних технологій з метою захисту природних екосистем, здоров'я та благополуччя населення; запобігання поширенню інвазійних видів та контроль за появою та поширенням таких видів у природних екосистемах, у тому числі морських; забезпечення та сприяння використанню сучасних пестицидів та агрохімікатів з мінімальним негативним впливом на флору, фауну та здоров'я людини; зменшення обсягу винесення радіонуклідів за межі зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення; запобігання неконтрольованому вивільненню генетично модифікованих організмів у навколишнє природне середовище; формування екологічного складника державної системи захисту критичної інфраструктури України; розв'язання екологічних проблем, моніторинг, відновлення та збереження навколишнього природного середовища на тимчасово окупованих територіях України, а також прилеглих до них територіях [10].

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління (упровадження принципів належного екологічного врядування, підтримка постійного діалогу із заінтересованими сторонами щодо підготовки та ухвалення стратегічних рішень; зміцнення інституційної спроможності щодо планування, моніторингу та оцінки ефективності впровадження екологічної політики; посилення відповідальності за шкоду, заподіяну довкіллю, відповідно до міжнародних зобов'язань України; кіберзахист відповідних екологічних інформаційних ресурсів, систем, баз даних; посилення спроможностей природоохоронного управління в проведенні комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища та державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів; розмежування функцій з охорони навколишнього природного середовища та господарської діяльності з використання природних ресурсів; забезпечення чіткого розподілу повноважень у сфері охорони навколишнього природного середовища на

державному, регіональному та місцевому рівні; забезпечення цільового бюджетного фінансування природоохоронних заходів та недержавного інвестування природоохоронних проєктів; удосконалення кадрової політики та професійної підготовки фахівців у системі охорони навколишнього природного середовища та природокористування (рис. 2) [10].

Рис. 2. Інструменти реалізації екологічної підтримки.

Джерело: [9]

У Звіті Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України про стан виконання впродовж 2021-2022 років Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року [4] зокрема:

щодо Цілі 1 зазначається, що було оновлено створений 2021 року за кошти українсько-німецького проєкту «Підтримка природно-заповідних територій в Україні» вебсайт природно-заповідного фонду (ПЗФ) України <https://wownature.in.ua/> з інформаційними матеріалами щодо ПЗФ і міжнародних природоохоронних територій (біосферних резерватів і всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО, водно-болотних угідь міжнародного значення, територій Смарагдової

мережі), рідкісних в Україні та Європі видів рослин і тварин та оселищ тощо. Забезпечено відкритий доступ до інформаційних, методичних, дидактичних і навчальних матеріалів в електронному форматі на веб-сайті «ЕкоМОН» (<http://www.ecomon.org.ua>), функціонування якого, відповідно до Меморандуму про співпрацю між Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) ГмБХ і Міністерством освіти і науки України, забезпечує Всеукраїнська громадська організація «Жива планета» [4].

Щодо Цілі 2 – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з UNEP, Climate Technology, UNFCCC, UNEP DTU partnership в межах Познанської стратегічної програми з трансферу технології бере участь у Глобальному проєкті «Визначення технологічних потреб» (далі – TNA) (<https://tech-action.unepdtu.org/country/ukraine/>). Проєкт TNA – це пошук найбільш ефективних галузевих технологічних шляхів вирішення питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату, що пропонує країнам визначитися на підставі власних національних потреб та пріоритетів за фінансової допомоги ГЕФ та з методологічною допомогою інституцій, які співпрацюють з ООН [4].

Щодо Цілі 3 – ведеться робота щодо ратифікації Кігалійської поправки до Монреальського протоколу про речовини, що руйнують озоновий шар. У межах проєкту міжнародної технічної допомоги CASE здійснюються заходи з проведення обстеження та оцінки споживання фторованих парникових газів у країні, з дальшим визначенням базової лінії та розробленням фінансово-економічних прогнозів для підготовки пакету документів [4].

Щодо Цілі 4 – у межах Морської природоохоронної стратегії України здійснено Базову оцінку екологічного стану морського середовища, яка визначає головні засади розвитку морської природоохоронної політики України та розроблена відповідно до вимог Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, зокрема Директиви Європейського Парламенту і Ради 2008/56/ЄС від 17 червня 2008 року, про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері екологічної політики щодо морського середовища (Рам-

кова директива про морську стратегію) та Директиви 2000/60/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2000 року «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики» (Водна рамкова директива) [4].

Щодо Цілі 5 – з метою отримання адміністративних та інших публічних (електронних публічних) послуг у сфері охорони навколишнього природного середовища Міндовкілья було розроблено загальнодержавну екологічну автоматизовану інформаційно-аналітичну систему «ЕкоСистема». Міндовкілья проведено реінжиніринг послуги подачі декларації про відходи та розроблено програмне забезпечення, яке на сьогодні працює у тестовому режимі [4].

Водночас, повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року на територію України регулярного російського війська певною мірою сповільнило виконання Основних засад (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року [11] та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року [10].

Висновки. Отже, попри зусилля, до яких вдаються органи державної влади та органи місцевого самоврядування з метою здійснення належної екологічної політики в Україні, це питання потребує уваги ключових стейкхолдерів як у контексті інтеграції екологічних питань у всі політики, залучення всіх зацікавлених сторін до процесу вироблення та реалізації державної екологічної політики та створення дієвих екологічних інституцій. Існує нагальна потреба щодо сформування загального бачення належної державної екологічної політики в Україні, оскільки точкові реформи не завжди дають бажаний ефект, можуть призвести до фрагментації реформування, коли поза увагою залишаються важливі питання. Формулювання та узгодженість зі стейкхолдерами бачення загальної рамки належної екологічної політики, якої ми хочемо досягти, дасть можливість не тільки краще тримати фокус екологічних реформ, але й досягти ліпшої підтримки з боку зацікавлених сторін їх успішному впровадженню.

Стаття надійшла до редакції: 16.09.2023

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗБАЛАНСОВАНОГО (СТАЛОГО) РОЗВИТКУ

У статті розглядаються проблеми формування та реалізації державної екологічної політики України в контексті збалансованого (сталого) розвитку; здійснено аналіз нормативно-правових актів, скерованих на вироблення та реалізацію в Україні державної екологічної політики, зокрема Закону України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» [11], Указу Президента України від 23 березня 2021 № 111/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» [12] та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року № 443-р [10]; проаналізовано виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядування виконання означених державних документів упродовж 2021 – 2022 років; зроблено висновки про потребу посилення роботи всіх органів влади, як державної, так і місцевої, попри тривалі воєнні дії на території країни, щодо реалізації державної екологічної політики, що сприятиме належному виконанню Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [13] як на державному, так і регіональному та місцевому рівні.

Ключові слова: євроінтеграція, екологія, екологічно свідоме суспільство, збереження довкілля, державна екологічна політика, механізми державної екологічної політики, екосистемний підхід, збалансований (сталий) розвиток, природоохоронні заходи.

Received: 16.09.2023

References

1. Bashynska, Yu.I. (2021). Ekolohichna polityka v krainakh svitu v umovakh rozvytku ekolohichno svidomoho suspilstva [Environmental policy in the countries of the world in the conditions of the development of an ecologically conscious society]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy – Social-economic problems of the modern period of Ukraine*, 4, (pp. 22-27). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2021_4_6 [in Ukrainian].

2. Halushkina, T.P., Zhemba, A.Y., & Sernytska, K.V. (2018). Ekolohichna polityka Ukrainy v konteksti hlobalnykh klimatychnykh vyklykiv [Ecological policy of Ukraine in the context of global climate challenges]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauky – Bulletin of the National University of Water Management and Nature Management. Economic sciences*, 4, (pp. 248-258). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnuvvgp_ekon_2018_4_26 [in Ukrainian].

3. Dovhal, O.A. & Panova, I.O. (2018). Ekolohichna polityka v protsesi ekolohizatsii ekonomichnoho rozvytku [Environmental policy in the process of environmentalization of economic development]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, 4, (pp. 380-385). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_4_47 [in Ukrainian].

4. Zvit pro stan vykonannia u 2021-2022 rokakh Natsionalnoho planu dii z okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha na period do 2025 roku, zatverdzhеноho rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 kvitnia 2021 r. No. 443 [Report on the state of implementation in 2021-2022 of the National Environmental Protection Action Plan for the period up to 2025, approved by Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 21, 2021 No. 443]. *mepr.gov.ua*. Retrieved from: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/Zvit-pro-stan-vykonannya-u-2021-2022-rokah-Natsionalnogo-planu-dij-z-okhorony-navkolyshnogo-pryrodnoho-seredovysh> [in Ukrainian].

5. Ivanova, T.V. (2017). Ekolohichna polityka yak skladnyk derzhavnoi rehionalnoi polityky [Environmental policy as a component of state regional policy]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of a systemic approach in economics*, 3, (pp. 62-67). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2017_3_11 [in Ukrainian].

6. Kostetska, I.I. (2023). Ekolohichna polityka v konteksti silskoho rozvytku [Environmental policy in the context of rural development]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky* –

Scientific works of the Interregional Academy of Personnel Management. Economic sciences, 3, (pp. 79-83). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupe_2023_3_14 [in Ukrainian].

7. Mashnenkov, K. (2017). Ekolohichna polityka derzhavy v konteksti perekhodu vid informatsiinoho do postinformatsiinoho suspilstva [Environmental policy of the state in the context of transition from information to post-information society]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – State administration and local self-government*, 4, (pp. 82-89). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2017_4_14 [in Ukrainian].

8. Nadezhdenko, A.O. & Checheta, N.O. (2016). Ekolohichna polityka Ukrainy (orhanizatsiinyi ta ekonomichniy aspekt) [Environmental policy of Ukraine (organizational and economic aspect)]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 6. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2016_6_5 [in Ukrainian].

9. Ofitsiinyi sait Ministerstva zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy [Official website of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine]. (n.d.). mep.gov.ua. Retrieved from: <https://mep.gov.ua/diyalnist/natsionalna-ekologichna-polityka/> [in Ukrainian].

10. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro zatverdzhennia Natsionalnogo planu dii z okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyshcha na period do 2025 roku vid 21 kvitnia 2021 r. No. 443-r. [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine On the approval of the National Environmental Protection Action Plan for the period until 2025: dated April 21, 2021 No. 443-r.]. www.kmu.gov.ua. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-natsionalnogo-planu-dij-z-okhoroni-navkolishnogo-prirodnogo-seredovishchana-period-do-2025-roku-i210421-443> [in Ukrainian].

11. Zakon Ukrainy Pro Osnovni zasady (strategiiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2030 roku vid 28 liutoho 2019 roku No. 2697-VIII [Law of Ukraine On the Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period until 2030 dated February 28, 2019 No. 2697-VIII]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> [in Ukrainian].

12. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 23 bereznia 2021 roku «Pro vyklyky i zahrozy natsionalnii bezpetsi Ukrainy v ekolohichnii sferi ta pershocherhovi zakhody shchodo yikh neutralizatsii» vid 23 bereznia 2021 No. 111/2021 [Decree of the President of Ukraine On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 23, 2021 «On challenges and threats to the national security of

Ukraine in environmental sphere and priority measures for their neutralization» dated March 23, 2021 No. 111/2021]. www.president.gov.ua. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/1112021-37505> [in Ukrainian].

13. Ukaz Prezydenta Ukrainy Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku vid 30 veresnia 2019 roku No. 722/2019 [Decree of the President of Ukraine On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030 dated September 30, 2019 No. 722/2019]. www.president.gov.ua. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> [in Ukrainian].

14. Serhiienko, L.V., Dziubenko, O.M., & Ozhho, S.V. (2019). Derzhavna ekolohichna polityka Ukrainy ta pravovyi mekhanizm yii formuvannia i realizatsii [State environmental policy of Ukraine and the legal mechanism of its formation and implementation]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economy, management and administration*, 3, (pp. 191-200). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2019_3_30 [in Ukrainian].

15. Shevchuk, L. (2020). Ekolohichna polityka derzhavy u sferi publichnykh zakupivel: pidkhody YeS ta zakonodavstvo Ukrainy [Environmental policy of the state in the sphere of public procurement: EU approaches and legislation of Ukraine]. *Istoryko-pravovyi chasopys – Historical and legal journal*, 1, (pp. 64-68). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/icprch_2020_1_15 [in Ukrainian].

16. Shpak, Yu.V. (2018). Ekolohichna polityka: zahalni pryntsypy i osnovni ramky Yevropeiskoho Soiuzu [Environmental policy: general principles and basic framework of the European Union]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – State administration: improvement and development*, 9. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_9_4 [in Ukrainian].

17. Yakushev, D.V. (2017). Ekolohichna polityka: stratehichne upravlinnia stalym rozvytkom terytorii [Environmental policy: strategic management of sustainable development of the territory]. *Politykus – Politykus*, 5, (pp. 127-130). Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/polit_2017_5_27 [in Ukrainian].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Іван Лопушинський, д. держ. упр., професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна. E-mail: doctordumetaua@meta.ua, orcid: <https://orcid.org/0000-0002-7460-7476>

Ivan Lopushynskiy, doctor of science in public administration, professor, honored worker of education of Ukraine, head of the department of public management and administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine. E-mail: doctordumetaua@meta.ua, orcid: <https://orcid.org/0000-0002-7460-7476>

Руслан Плющ, д. держ. упр., професор, кафедри публічного управління та адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, м. Івано-Франківськ, Україна. E-mail: vika_busya@ukr.net, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-1135-1482>

Ruslan Plyusch, doctor of science in public administration, professor, department of public management and administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine. E-mail: vika_busya@ukr.net, orcid: <https://orcid.org/0000-0003-1135-1482>

Оксана Проніна, к. держ. упр., доцент, директор Департаменту містобудування, архітектури та земельних ресурсів Херсонської міської ради, м. Херсон, Україна. E-mail: gudkz@ukr.net, orcid: <https://orcid.org/0000-0002-4894-1825>

Oksana Pronina, candidate of sciences in public administration, associate professor, director of the Department of Urban Planning, of architecture and land resources of the Kherson City Council, Kherson, Ukraine. E-mail: gudkz@ukr.net, orcid: <https://orcid.org/0000-0002-4894-1825>

Lopushynskiy, I., Plyusch, R., & Pronina, O. (2024). State environmental policy of Ukraine in the context of balanced (sustainable) development. *Public Administration and Regional Development*, 23, 11-27. <https://doi.org/10.34132/pard2024.23.01>